Archetype

Manna Arcadia: Η μετάβαση από το σκοτάδι στο φως

Χριστίνα Ιωακειμίδου - 12/02/2025

Από τον φόβο, στην ψυχική ανάταση. Ένα ξενοδοχείο στην καρδιά του δάσους του Μαινάλου μάς δείχνει τον δρόμο προς την αξιοποίηση των παλιών σανατορίων.

Κεντρική Εικόνα: manna-hotel.peloponnesehotels24.com

Το σκηνικό σχεδόν αλπικό. Το ξενοδοχείο θυμίζει σκανδιναβικό resort. Η τοποθεσία; Η καρδιά του δάσους Μαίναλο, στην Αρκαδία, μόλις λίγα χιλιόμετρα από τη Βυτίνα. Το **Manna Arcadia** μας «διδάσκει» πώς ένα

σανατόριο μπορεί να μεταμορφωθεί κυριολεκτικά σε ένα πεντάστερο ξενοδοχείο, στολίδι για τον τοπικό τουρισμό.

Τα σανατόρια

Γνωστά σε όλους μας, τα περιβόητα σανατόρια, κρυμμένα μέσα στα δάση της Ελλάδας, θεωρούνταν χώροι τρόμου και απόγνωσης, και όχι άδικα. Προορισμένα για να περιθάλπουν τους ασθενείς που έπασχαν από φυματίωση -μια ασθένεια που μάστιζε τον κόσμο από τα τέλη του 19ου αιώνα έως και τις αρχές του 20ού-, τα εξειδικευμένα αυτά κέντρα ιατρικής φροντίδας κατέκλυσαν τα βουνά των χωρών παγκοσμίως. Το καθαρό κλίμα του φυσικού περιβάλλοντος και η ταυτόχρονη απομόνωση που αυτό παρείχε, αποτέλεσαν την ιδανική λύση για την αντιμετώπιση της φυματίωσης, έως και το 1943, όταν ανακαλύφθηκε από τον Άλμπερτ Σατς η στρεπτομυκίνη, αντιβιοτικό που μπόρεσε να καταπολεμήσει την ασθένεια. Αυτό είχε ως επακόλουθο να περιοριστεί η λειτουργία των σανατορίων παγκοσμίως. Στην Ελλάδα, ο έλεγχος της ασθένειας θα φέρει και την ολική καταστροφή και εγκατάλειψη των σανατορίων στις αρχές της δεκαετίας του 1960.

Κατά τα επόμενα χρόνια, τα κτίρια αυτά μετατράπηκαν είτε σε γενικά νοσοκομεία είτε σε ξενοδοχειακές μονάδες. Η ειδυλλιακή τους, άλλωστε, τοποθεσία μέσα σε δάση, και μακριά από το νέφος των πόλεων, ήταν κατάλληλη για την ανάπτυξη ενός «εναλλακτικού» τύπου τουρισμού, απομακρυσμένου από τον στερεοτυπικό νησιωτικό τουρισμό που πλάσαρε -και συνεχίζει να πλασάρει- η Ελλάδα. Παράδειγμα αυτής της μεγάλης μεταμόρφωσης των σανατορίων ήταν αυτό της Πάρνηθας, όταν το 1965 παραδίδεται στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού. Από τότε έως και το 1985, ο χώρος λειτουργούσε ως ξενοδοχειακή μονάδα στα πλαίσια του προγράμματος Ξενία, μέχρι την ολική του εγκατάλειψη το 1985.

Από τόπο απόλυτης απομόνωσης, σε τόπο συνάντησης

Εξαίρεση στην -κατά γενική ομολογία- ολοκληρωτική εγκατάλειψη των σανατορίων της χώρας, αποτελεί αυτό στην περιοχή της Βυτίνας. Το Σανατόριο της «Κορφοξυλιάς» ή της «Μάνας» πρωτο-χτίστηκε το 1923, σε υψόμετρο 1.500 μέτρων, με πρωτοβουλία της Άννας Παπαδοπούλου, αδελφής του Παύλου Μελά. Η ίδια ήταν γνωστή ως μάνα, κατά τη θητεία της ως εθελόντρια νοσοκόμα κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Στον Μεσοπολέμο, η Παπαδοπούλου στράφηκε στη φροντίδα των φυματικών ασθενών που γυρνούσαν από τη μικρασιατική εκστρατεία του 1922. Η ιδρύτρια του σανατορίου στόχευε στη δημιουργία του μεγαλύτερου κέντρου φροντίδας ασθενών με φυματίωση των Βαλκανίων, κάτι που δεν κατάφερε να υλοποιήσει, αφού το 1938 πέθανε και η ίδια, νικημένη από την ίδια ασθένεια.

Πηγή εικόνας: k-studio.gr

Το 2.500 τ.μ. κτίριο, έργο του αρχιτέκτονα Ξενοφώντα Αγγελίδη, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της νοσοκομειακής αρχιτεκτονικής, ενώ εξωτερικά η χρήση του γκρι ασβεστόλιθου, των γείσων και των αετωμάτων το καθιστά πλήρως εναρμονισμένο με τη γύρω φύση, θυμίζοντας τα σανατόρια της Βόρειας Ευρώπης. Εσωτερικά, το κτίριο ήταν επενδυμένο με μωσαϊκά δάπεδα που έτρεχαν τα δωμάτια, ενώ η αρχική του ξύλινη στέγη αποξυλώθηκε μετά την εγκατάλειψή του, και εφαρμόστηκε ολόκληρη στο νοσοκομείο της Τρίπολης!

Πηγή εικόνας: i1.prth.gr

Έναν αιώνα μετά την κατασκευή και την εγκατάλειψή του, το κτίριο ξαναγεννιέται, αυτή τη φορά υποσχώμενο να **ενώσει** τους ανθρώπους. Με πρωτοβουλία του Στρατή Μπατάγια, το ξενοδοχείο Manna Arcadia (μέλος των Design Hotels) μας συστήθηκε το 2023. Πίσω από την ανακαίνιση και την αναστήλωση του κτιρίου βρίσκονται οι αρχιτέκτονες και διακοσμητές εσωτερικών χώρων του **K-STUDIO**. Η όλη προσπάθεια ήταν αρκετά δύσκολη και πολύπλοκη, λόγω της κατάστασης του κτιρίου και του διατηρητέου χαρακτήρα του. Αφήνοντας ανέγγιχτους τους τοίχους του, και σε απόλυτη συνεργασία με τις αρχαιολογικές υπηρεσίες, το παλιό σανατόριο κατάφερε να ανακαινιστεί πλήρως και να συνομιλεί με το ξενοδοχείο, χωρίς να χάσει την αρχική του ταυτότητα.

Πηγή εικόνας: myran.gr

Το εγχείρημα, όσο δύσκολο και αν ήταν, απέδωσε καρπούς, καθιστώντας τήν περιοχή ένα πραγματικό «μαγικό» βουνό.

Το ξενοδοχείο

Μέσα σε ένα παρθένο δάσος, περιτριγυρισμένο από λίμνες και ποτάμια με κρυστάλλινα νερά, το Manna Arcadia αναπτύσσεται σεβόμενο τη φύση. Γυάλινα πάνελ που επιτρέπουν την ανεμπόδιστη επαφή με το φυσικό περιβάλλον, vegan δέρματα στην επίπλωση και χρήση ξύλου είναι κάποια από τα χαρακτηριστικά του ξενοδοχείου. Επιπλέον, η αρχική επιθυμία του πελάτη για την απομόνωση των επισκεπτών στο φυσικό περιβάλλον και την ανάπτυξη της αίσθησης της κοινότητας, έγινε πραγματικότητα.

Πηγή εικόνας: a8inea.com

Τα 32 δωμάτια του ξενοδοχείου, μεγάλα και ευρύχωρα, είναι σχεδιασμένα με γνώμονα την ψυχική και σωματική χαλάρωση του επισκέπτη. Μίνιμαλ αισθητική, χρώματα που φαίνονται σαν «προέκταση» του δάσους του Μαινάλου στο εσωτερικό του ξενοδοχείου και βιώσιμα υλικά, είναι τα στοιχεία που ξεχωρίζουν και γαληνεύουν το σώμα.

Πηγή εικόνας: idiscover.gr

Πηγή εικόνας: myran.gr

Τέλος, δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε τη θεραπευτική ιδιότητα της φύσης που το ξενοδοχείο θέλει να υπογραμμίσει, καθώς είναι εξοπλισμένο με χώρους σάουνας, χαμάμ και μια «σπηλιά» πισίνα. Η αισθητική των παραπάνω χώρων υπακούει επίσης στην εναρμόνιση του εσωτερικού με το εξωτερικό, αλπικό τοπίο.

Πηγή εικόνας: assets.builderassets.com

Αντί επιλόγου

Με αφορμή το Manna Arcadia, μήπως ήρθε η ώρα να στραφούμε στα πολλά και ερειπωμένα σανατόρια της χώρας, που στέκουν σαν φαντάσματα σε περιοχές με υψηλό περιβαλλοντικό ενδιαφέρον; Μήπως θα μπορούσαν αυτά τα κτίρια να επαναπροσδιορίσουν, τόσο τον τουριστικό χαρακτήρα της Ελλάδας όσο και το φυσικό ενδιαφέρον που αυτή έχει να επιδείξει, μακριά από τα πολύβουα νησιά; Μήπως θα μπορούσαν να μας κάνουν να σεβαστούμε περισσότερο το περιβάλλον, κάτι επιτακτικό στην εποχή των μεγάλων καλοκαιρινών δασικών πυρκαγιών και της κλιματικής αλλαγής; Πολλά τα ερωτήματα.

Το μόνο σίγουρο είναι, ότι τα σανατόρια δεν είναι «στοιχειωμένοι» χώροι όπως αρεσκόμαστε να τα χαρακτηρίζουμε. Είναι τόποι μνήμης και πόνου, που πρέπει να αναδειχτούν, να περάσουν στο μέλλον, χωρίς επ’ ουδενί λόγο να χάσουν το ιστορικό τους ενδιαφέρον, που πάντα θα είναι γραμμένο στους τοίχους τους.

Ευελπιστούμε ότι, από χώρους απομόνωσης, θα μετατραπούν σε χώρους ένωσης και συνύπαρξης. Σε χώρους όπου ο επισκέπτης θα χαίρεται το φυσικό τοπίο που τα περιβάλλει, χωρίς το τοπίο αυτό να τον «πνίγει», όπως στο παρελθόν.

Πηγές/ Further reading

Κατσούλας, Δ. (2017). Ταξιδιωτικό Αρκαδία - Στα Σανατόρια του πόνου και της θλίψης. Από: bikeit.gr.

Τσουκαλά, Μ. (2024). Manna Arcadia| Ένα ιστορικό κτίριο μετατρέπεται σε καταφύγιο 5 αστέρων στην

Αρκαδία. Από: moretrends.gr.

Στογιαννίδης, Γ. (2022). Ανασύροντας τη ‘χαμένη’ πόλη των φυματικών μέσα από τα αρχεία. Τα σανατόρια της Πεντέλης, μια ευκαιρία για την ιστορία των νοσοκομείων. Από: athenssocialatlas.gr.

Στογιαννίδης, Γ. (2016). «Το κοινωνικό ζήτημα της φυματίωσης και τα σανατόρια της Αθήνας, 1890-1940» (Δημοσιευμένη διδακτορική διατριβή), Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Σχολή Επιστημών του Ανθρώπου. Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας.

Περισσότερα για το Manna Arcadia, στο: **mannaarcadia.gr.

Περισσότερα για το K-STUDIO, στο: **k-studio.gr

Διαβάστε επίσης:

Ξενία: Η ιστορία και το design ενός καινοτόμου προγράμματος

Anti-Villa - Το κτίριο μανιφέστο ενάντια στην ιδεολογία της εξευγένισης

Apollo Palm Hotel | Μια ιστορία σχεδιασμού στου Ψυρρή

